

แผนพัฒนารายสินค้าตามแนวทาง BCG MODEL
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘
ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของจังหวัดสงขลา
(สั้มแขก)

เอกสารเล่มที่...../๒๕๖๘

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสงขลา

คำนำ

แผนรายสินค้าตามแนวทาง BCG Model ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของจังหวัดสงขลา สินค้าส้มแขกฉบับนี้ ดำเนินการโดย สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสงขลา ผ่านกลไกคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรจังหวัดสงขลา คณะทำงานขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับอำเภอ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเกษตรกร โดยเน้นการจัดทำแผนตามแนวทาง BCG Value Chain เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ มุ่งพัฒนาสินค้าส้มแขก ซึ่งแผนรายสินค้าฉบับนี้ประกอบด้วย ๔ ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ศักยภาพ และส่วนที่ ๓ แผนพัฒนารายสินค้า BCG เพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการนำไปสู่การปฏิบัติตามแผนงาน/โครงการที่วางไว้ และนำไปสู่เป้าหมายเดียวกัน คือการพัฒนาสินค้าส้มแขกอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสงขลา

สิงหาคม ๒๕๖๘

๗

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป	๑ - ๔
๑. ข้อมูลทางกายภาพของพื้นที่ชายแดนภาคใต้ของจังหวัดสงขลา	๑
๒. ข้อมูลสังคม	๒
ส่วนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ศักยภาพ (SWOT Analysis)	๕ - ๖
๑. จุดแข็ง และจุดอ่อนของพื้นที่	๕
๒. โอกาสความสามารถความได้เปรียบของพื้นที่	๕
๓. ปัญหาและอุปสรรคของพื้นที่	๖
ส่วนที่ ๓ แผนพัฒนารายสินค้า BCG	๗ - ๘
๑. BCG Value Chain	๗
๒. แผนงานโครงการรายสินค้า ตามแนวทาง BCG Model ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๐	๘

บทที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

๑. ข้อมูลพื้นฐาน

๑.๑ ข้อมูลทางกายภาพของพื้นที่ชายแดนภาคใต้ของจังหวัดสงขลา

๑.๑.๑ ลักษณะทางภูมิศาสตร์

๑) ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

พื้นที่ชายแดนภาคใต้ของจังหวัดสงขลา ได้แก่ พื้นที่อำเภอจะนะ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี และอำเภอสะบ้าย้อย มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น ๓,๐๘๒.๒๙ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๑,๙๒๖,๔๓๑.๒๕ ไร่ โดยมีรายละเอียดแต่ละอำเภอ ดังนี้

อำเภอจะนะ ๕๐๔.๔๘ ตารางกิโลเมตร ๓๑๕,๓๐๐ ไร่

อำเภอเทพา ๙๗๘ ตารางกิโลเมตร ๖๑๑,๒๕๐ ไร่

อำเภอนาทวี ๗๔๗ ตารางกิโลเมตร ๔๖๖,๘๗๕ ไร่

อำเภอสะบ้าย้อย ๘๕๒.๘๑ ตารางกิโลเมตร ๕๓๓,๐๐๖.๒๕ ไร่

๒) อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดกับ อ่าวไทย และอำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา

ทิศตะวันออก ติดกับ อ่าวไทย จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา

ทิศตะวันตก ติดกับ อำเภอหาดใหญ่ อำเภอนาหม่อม อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

ทิศใต้ ติดกับ จังหวัดยะลา และประเทศมาเลเซีย

๑.๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ชายแดนภาคใต้ของจังหวัดสงขลา มีความหลากหลายทางภูมิประเทศ ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ราบลุ่ม ชายฝั่ง และภูเขา โดยมีรายละเอียดแต่ละอำเภอ ดังนี้

อำเภอจะนะ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่มสลับกับเนินเขาทอดตัวยาวไปจนจรดชายฝั่งอ่าวไทย ทางด้านทิศตะวันตก และทิศใต้มีลักษณะเป็นภูเขาเตี้ยๆ ต่อเนื่องมาจากเทือกเขาในอำเภอใกล้เคียง ด้านทิศตะวันตกเป็นพื้นที่ชายฝั่งทะเล

อำเภอเทพา ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำเทพาไหลผ่านลงสู่อ่าวไทย ด้านทิศเหนือเป็นพื้นที่ชายฝั่งทะเล และทิศตะวันตกมีลักษณะเป็นเนินเขา

อำเภอนาทวี ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบ และเนินเขา

อำเภอสะบ้าย้อย ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบ และภูเขา

๑.๑.๓ ลักษณะภูมิอากาศ

พื้นที่ชายแดนภาคใต้ของจังหวัดสงขลาตั้งอยู่ในเขตอิทธิพลของมรสุมเขตร้อน มีมรสุมพัดผ่านประจำทุกปี คือ

๑) มรสุมตะวันตกเฉียงใต้ เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม

๒) มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์

จากการพัดผ่านของมรสุมที่มีแหล่งกำเนิดจากบริเวณแตกต่างกัน ทำให้จังหวัดสงขลา มี ๒ ฤดู คือ

๑) ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ระยะนี้เป็นช่วงว่างระหว่างฤดูมรสุมหลังจากสิ้นสุดฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือหรือฤดูหนาวแล้ว อากาศ จะเริ่มร้อนและมีอากาศร้อนจัดที่สุดในเดือนเมษายน

๒) ฤดูฝน แบ่งออกเป็น ๒ ระยะ

- ฤดูฝน จากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ปกคลุมตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม โดยกลุ่มฝนเคลื่อนตัวมาจากด้านตะวันตก (ทะเลอันดามัน) ส่วนมากฝนตกในช่วงบ่ายถึงค่ำ ปริมาณและการกระจายของฝนจะน้อยกว่าช่วงมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ

- ฤดูฝน จากมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือปกคลุมตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ โดยกลุ่มฝนเคลื่อนตัวมาจากด้านตะวันออก (อ่าวไทย) ซึ่งปริมาณ และการกระจายจะมากกว่ามรสุมตะวันตกเฉียงใต้

๒. ข้อมูลด้านการเกษตร (ส้มแขก)

๑.๒.๑ พื้นที่ทางการเกษตรในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ของจังหวัดสงขลา

ส้มแขก เป็นไม้ยืนต้นที่เกษตรกรนิยมปลูกผสมผสานกับพืชชนิดอื่น โดยปลูกมากในพื้นที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ในปี พ.ศ. ๒๕๖๗ พบว่า อำเภอสะบ้าย้อยมีพื้นที่เพาะปลูก ๒๖๑ ไร่ ๙๒๒ ไร่ ๒๒๗ ไร่ ผลผลิต ๒๘๓ ตัน โดยมีผลผลิตเฉลี่ย ๑,๒๕๐ กิโลกรัม/ไร่

๑.๒.๒ สถานการณ์ด้านการทรัพยากรการผลิต

๑) พันธุ์ส้มแขกในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ของจังหวัดสงขลา

ส้มแขก ชื่อวิทยาศาสตร์ *Garcinia atroviridis* วงศ์ GUTTIFERAE ชื่ออื่นคือ ส้มควาย ส้มมะวงชะมวงช้าง เป็นผลไม้ยืนต้นในวงศ์เดียวกับ มังคุด ชะมวง มีแหล่งกำเนิดอยู่ ๒ แหล่งคือ อินเดีย (*Garcinia cambogia* Desr) กับไทย (*Garcinia atroviridis* Griff) พันธุ์ที่ปลูก คือ พันธุ์พื้นเมือง

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ : ส้มแขกเป็นไม้ยืนต้นทรงพุ่มกว้าง สูงประมาณ ๕-๑๔ เมตร เป็นไม้เนื้อแข็งลักษณะของเปลือกหากเป็นต้นอ่อนจะมีสีเขียว หากต้นแก่จะมีสีน้ำตาลอมดำใบเป็นใบเดี่ยว ออกตรงข้ามเป็นคู่แผ่นใบเรียง ใบอ่อนสีน้ำตาลอมแดง ใบแคบค่อนข้างยาว ขอบใบเรียบ ปลายใบแหลมมาก มองเห็นได้ชัดเจน ดอกออกตามปลายยอด ดอกเพศผู้มีกลีบเลี้ยง ๔ กลีบ ด้านในสีแดง ด้านนอกมีสีเขียว ก้านดอกยาว มีเกสรเพศผู้เรียงอยู่บนฐานรองดอก ส่วนดอกเพศเมียเป็นดอกเดี่ยวแทงออกจากปลายยอด มีขนาดเล็กกว่าดอกเพศผู้ รังไข่มีรูปทรงกระบอก ผลเป็นผลเดี่ยว ผลแก่มีสีเขียว ผลสุกมีสีเหลือง กว้างประมาณ ๖-๗ ซม. ยาวประมาณ ๔-๕ ซม. ขั้วผลยาวประมาณ ๒ ซม. มีรอกอยู่ตรงกลาง มีเมล็ด ๑๑-๑๒ เมล็ด เปลือกผลเป็นร่องตามแนวขั้วไปยังปลายผล มี ๘-๑๐ ร่องที่ขั้วผลมีกลีบเลี้ยงติดอยู่ ๒ ชั้นๆ ละ ๔ กลีบ ทั้งสองชั้นเรียงสลับกัน ภายในเมล็ดมีใบเลี้ยงอวบหนา เนื่องจากมีอาหารสะสมอยู่มาก

การขยายพันธุ์ :

- การเพาะเมล็ด นำเมล็ดส้มแขกจากผลสุกมาล้างน้ำให้สะอาด ผึ่งลมให้แห้งแล้วนำไปเพาะในกะบะเพาะ (ดิน:ทราย:ขี้เถ้ากลบ อัตราส่วน ๑:๒:๓) เมล็ดส้มแขกจะเริ่มงอกหลังการเพาะประมาณ ๒๐ - ๔๐ วัน ก็สามารถย้ายลงถุงชำที่เตรียมไว้

- การเสียบยอด เตรียมต้นตอ (ส้มแขก ชะมวง) ขนาดแหว่งดินสอ นำยอดกิ่งกระโดงจากต้นส้มแขก ที่ให้ผลแล้วมาเสียบยอดจนกระทั่งกิ่งพันธุ์เชื่อมสนิทกับต้นตอและแตกยอดใหม่

- การเสียบราก โดยเลือกใช้ต้นส้มแขกที่ให้ผลแล้ว เสียบรากที่อยู่ลึกจากผิวดิน ๒ - ๓ นิ้ว เป็นรากขนาด นิ้วก้อยที่สมบูรณ์เสียบรากแล้วฝังรากที่ยังติดกับต้นแม่ขึ้นมาให้เหนือผิวดิน ๓-๔ นิ้ว ใช้ไม้หนุ่ยรองรากและมัดให้ราก ส่วนนั้นตั้งเอียงประมาณ ๔๐ - ๖๐ องศา ทิ้งไว้ ๒ สัปดาห์ รากที่ถูกเสียบจะเริ่มแตกตาแตกกิ่งพออายุได้ ๑ เดือน ก็สามารถตัดรากส่วนนั้นให้ขาดจากต้นแม่แล้วนำไปชำในถุงหรือปลูกในหลุมได้เลย

- ระยะปลูก ที่แนะนำ คือ ๘ X ๘ เมตร หรือ ๑๐ X ๑๐ เมตร ซึ่งจะได้จำนวนต้นประมาณ ๑๖ - ๒๕ ต้นต่อไร่ ก่อนปลูกควรรองก้นหลุมด้วยปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก การให้ปุ๋ย ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยเคมีบำรุงต้น สูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๖-๑๖-๑๖ สร้างตาดอก สูตร ๘-๒๔-๒๔ บำรุงผล สูตร ๑๖-๑๖-๑๖ ปรับปรุงคุณภาพ สูตร ๘-๒๔-๒๔ หรือ ๑๓-๑๓-๒๑

๒) ศักยภาพของพื้นที่ปลูกส้มแขกในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ของจังหวัดสงขลา

อำเภอ	เนื้อที่ขึ้นความเหมาะสม (ไร่)				
	S๑	S๒	S๓	N	รวม
จะนะ	-	๑๐๑,๒๖๒.๔๑	๓,๑๓๔.๑๐	๒๐๙,๑๐๗.๒๙	๓๑๓,๕๐๓.๘๐
เทพา	-	๑๕๔,๒๔๘.๐๑	๔,๔๑๐.๘๗	๑๓๖,๐๕๒.๔๙	๒๙๔,๗๑๑.๓๗
นาทวี	-	๑๗๑,๙๘๑.๖๓	๓,๗๐๓.๓๙	๑๕๔,๓๘๔.๓๕	๓๓๐,๐๖๙.๓๗
สะบ้าย้อย	-	๒๐๗,๔๕๘.๖๓	๒๓,๔๖๗.๐๖	๑๐๗,๘๐๗.๖๘	๓๓๘,๗๓๓.๓๗
รวม	-	๖๓๔,๙๕๐.๖๘	๓๔,๗๑๕.๔๒	๖๐๗,๓๕๑.๘๑	๑,๒๗๗,๐๑๗.๙๑

ที่มา : สถานีพัฒนาที่ดินสงขลา, ปี ๒๕๖๘

๓) สถานการณ์การปลูกส้มแขกในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ของจังหวัดสงขลา

ส้มแขก เป็นไม้ยืนต้นที่เกษตรกรนิยมปลูกผสมผสานกับพืชชนิดอื่น โดยในพื้นที่ ๔ อำเภอ ชายแดนภาคใต้ของจังหวัดสงขลา มีความเหมาะสมในระดับมาก (S๒) ซึ่งปลูกมากที่สุดในพื้นที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ในปี พ.ศ. ๒๕๖๗ พบว่า อำเภอสะบ้าย้อยมีพื้นที่เพาะปลูก ๒๖๑ ไร่ เนื่องด้วยราคา ส้มแขก จึงไม่ได้เป็นพืชที่นิยมปลูกในปริมาณมาก

๑.๒.๓ ราคาส้มแขกจังหวัดสงขลา

ตลาดท้องถิ่น : ราคาผลสด กิโลกรัมละ ๘ - ๑๒ บาท ราคาส้มแขกแห้ง กิโลกรัมละ ๑๐๐ - ๑๕๐ บาท (อัตราส่วนผลสด ๑๐ กิโลกรัมต่อส้มแขกแห้ง ๑ กิโลกรัม)

๑.๒.๔ สถานการณ์ภัยพิบัติด้านการเกษตรจังหวัดสงขลา

๑) โรคที่สำคัญของส้มแขก

- โรคแอนแทรคโนส (Anthracnose) เกิดจากเชื้อรา Colletotrichum gloeosporioides มักจะแสดงอาการเป็นจุดสีน้ำตาลดำเล็กๆ บนใบอ่อน กิ่งอ่อน หรือผลอ่อน ถ้าอาการรุนแรง จุดเหล่านี้จะขยายใหญ่ขึ้นและทำให้ใบเหลืองร่วง หรือผลเน่าก่อนสุกได้

- โรคราแป้ง (Powdery Mildew) โรคนี้เกิดจากเชื้อรา มักจะสังเกตเห็นเป็นผงสีขาวคล้ายแป้ง ปกคลุมอยู่บนใบอ่อน ยอดอ่อน และบางครั้งก็พบที่ผลอ่อนด้วย ทำให้การสังเคราะห์แสงลดลง ต้นแคระแกรน และผลผลิตลดลง

- โรคราสนิม (Rust) โรคนี้เกิดจากเชื้อราเช่นกัน จะปรากฏเป็นจุดสีส้มคล้ายสนิมขึ้นบนใต้ใบ ถ้าเป็นมาก ใบจะเหลืองและร่วงหล่น ทำให้ต้นอ่อนแอ

- โรคผลเน่า (Fruit Rot) โรคนี้อาจเกิดจากเชื้อราหรือแบคทีเรียได้หลายชนิด มักจะพบเมื่อผลเริ่มสุกหรือใกล้เก็บเกี่ยว จะมีอาการเน่าละ มีรอยชำ หรือมีจุดสีมืดปกติ

- โรคเหี่ยว (Wilt) โรคนี้อาจเกิดจากเชื้อราในดิน เช่น Fusarium หรือ Verticillium ทำให้น้ำหล่ออาหารของต้นถูกทำลาย ต้นจะแสดงอาการเหี่ยวเฉา ใบเหลือง และอาจตายในที่สุด
ทั้งนี้ การระบาดของโรคของส้มแขกในพื้นที่อำเภอชายแดนภาคใต้ของจังหวัดสงขลา อยู่ในระดับที่ควบคุมได้

๑.๒.๖ สถาบันเกษตรกร และองค์กรเกษตรกรในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ของจังหวัดสงขลา

๑) สหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกร ปี ๒๕๖๘ จำนวน ๑ กลุ่ม

ที่	ชื่อสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร	ประเภทสหกรณ์/ กลุ่มเกษตรกร	รูปสำคัญสหกรณ์	อำเภอ
๑	สหกรณ์การเกษตรสะบ้าย้อย จำกัด	สหกรณ์การเกษตร	สหกรณ์การเกษตรทั่วไป	สะบ้าย้อย

๑.๒.๗ การแปรรูปส้มแขก

๑) สินค้าเด่นในจังหวัดสงขลา

- (๑) ผลิตภัณฑ์ส้มแขกอบแห้ง
- (๒) น้ำส้มแขกพร้อมดื่ม
- (๓) ส้มแขกกวน
- (๔) ส้มแขกแช่อิ่ม/ส้มแขกเชื่อม
- (๕) ส้มแขกผง
- (๖) สบู่ และแชมพูส้มแขก

๒) โรงงานและกลุ่มผู้แปรรูปส้มแขกที่สำคัญในจังหวัดสงขลา

- (๑) สหกรณ์การเกษตรสะบ้าย้อย จำกัด ตำบลสะบ้าย้อย อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา
- (๒) วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ส้มแขกบ้านทุ่งเภา หมู่ที่ ๕ ตำบลเปียน อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

บทที่ ๒

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพ (SWOT Analysis)

๑. จุดแข็ง และจุดอ่อนของพื้นที่

๑.๑ จุดแข็ง (Strengths)

- สภาพภูมิอากาศและดินมีความเหมาะสม : พื้นที่อำเภอชายแดนภาคใต้ของจังหวัดสงขลา มีสภาพอากาศแบบร้อนชื้นและมีฝนตกชุก ซึ่งเป็นสภาพที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของส้มแขก นอกจากนี้ ดินในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนดินเหนียวรึมน้ำ ซึ่งเป็นดินที่ส้มแขกชอบ

- เป็นพืชเศรษฐกิจของท้องถิ่น : ส้มแขกเป็นพืชที่ปลูกกันมากในพื้นที่อำเภอชายแดนภาคใต้ของจังหวัดสงขลา โดยเฉพาะอำเภอสะบ้าย้อย เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้และประสบการณ์ในการปลูก และดูแลรักษาส้มแขกเป็นอย่างดี

- ศักยภาพในการเป็นแหล่งวัตถุดิบ : เนื่องจากการปลูกส้มแขกเป็นจำนวนมากในพื้นที่อำเภอชายแดนภาคใต้ของจังหวัดสงขลา ทำให้มีศักยภาพในการเป็นแหล่งวัตถุดิบที่สำคัญสำหรับอุตสาหกรรมแปรรูป ส้มแขก

- มีการรวมกลุ่มของเกษตรกร: เกษตรกรผู้ปลูกส้มแขกอำเภอสะบ้าย้อยมีการรวมกลุ่มกัน ในรูปแบบของสหกรณ์ เช่น สหกรณ์การเกษตรสะบ้าย้อย จำกัด ซึ่งช่วยในการจัดการผลผลิต การแปรรูป และการตลาด ทำให้เกษตรกรมีอำนาจในการต่อรองและสร้างรายได้ที่มั่นคงขึ้น

- การแปรรูปสร้างมูลค่าเพิ่ม : มีการนำส้มแขกมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ มากมาย เช่น ส้มแขกตากแห้ง น้ำส้มแขกพร้อมดื่ม สบู่ส้มแขก และชาส้มแขก ซึ่งช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตและสร้างรายได้ให้กับชุมชนมากยิ่งขึ้น

๑.๒ จุดอ่อน (Weaknesses)

- ระยะเวลาให้ผลผลิตนาน : ต้นส้มแขกอาจใช้เวลาหลายปี (๓-๕ ปีขึ้นไป) กว่าจะเริ่มให้ผลผลิต ทำให้เกษตรกรต้องมียอดเงินลงทุนในวงกว้างในช่วงแรก

- ผลผลิตไม่แน่นอน : ปริมาณและคุณภาพของผลผลิตอาจขึ้นอยู่กับสภาพอากาศ โรคและแมลง และการจัดการดูแล

- ขาดความรู้และเทคโนโลยีในการจัดการที่ทันสมัย : เกษตรกรบางรายยังขาดความรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการผลิต และแปรรูปส้มแขกเพื่อเพิ่มมูลค่า

- ปัญหาด้านการเก็บเกี่ยวและการแปรรูป :

* เกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายผลผลิตในลักษณะผลสด จึงทำให้ได้รับผลตอบแทนที่ต่ำกว่า การจำหน่ายผลผลิตที่มีการแปรรูป

* การเก็บเกี่ยวผลส้มแขกที่สุกพอดีและการแปรรูปให้ได้คุณภาพต้องตามความต้องการของตลาดแปรรูป อาจต้องใช้ความชำนาญและอุปกรณ์ที่เหมาะสม

- ความเสี่ยงจากโรคและแมลง : สภาพอากาศร้อนชื้นอาจเอื้อต่อการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช หากไม่มีการจัดการที่ดีอาจส่งผลกระทบต่อผลผลิต

- มาตรฐานคุณภาพสินค้า : ผลผลิตส้มแขกส่วนใหญ่ไม่มีการรับรองมาตรฐาน จึงทำให้ไม่สามารถแข่งขันกับสินค้าที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานทั้งใน และต่างประเทศ

- เกษตรกรมีการรวมกลุ่ม (กลุ่มธรรมชาติ) แต่ขาดการบริหารจัดการที่ดี

๒. โอกาสความสามารถความได้เปรียบของพื้นที่

๒.๑ การเติบโตของตลาดผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ : ผู้บริโภคให้ความสนใจกับผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ และมีสรรพคุณทางยามากขึ้น ซึ่งเป็นโอกาสสำหรับส้มแขก ซึ่งเป็นพืชสมุนไพร มีคุณสมบัติ ควบคุม น้ำหนัก ลดไขมัน ลดระดับน้ำตาลในเลือด มีฤทธิ์ต้านการอักเสบ และมีสารต้านอนุมูลอิสระ

๒.๒ การพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปที่หลากหลาย : สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์จากส้มแขกให้มีความหลากหลายมากขึ้น เช่น เครื่องดื่ม อาหารเสริม และผลิตภัณฑ์บำรุงผิว

๒.๓ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร : สวนส้มแขกที่สวยงามและมีการจัดการที่ดีสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้

๒.๔ การสนับสนุนจากภาครัฐและหน่วยงานต่างๆ :

- นโยบายการปลูกพืชสมุนไพร : ปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐ และสถาบันการศึกษามีโครงการสนับสนุนด้านการผลิต การตลาด และการวิจัยพัฒนาสำหรับพืชสมุนไพรและพืชเศรษฐกิจ
- นโยบายการส่งเสริมการเกษตรแบบยั่งยืน : การปลูกส้มแขกอาจเป็นส่วนหนึ่งของการทำเกษตรแบบผสมผสานหรือเกษตรอินทรีย์ ซึ่งกำลังได้รับการสนับสนุนเนื่องจากเป็นนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- นโยบายการส่งเสริมพืชอัตลักษณ์ : เนื่องจากส้มแขกเป็นพืชอัตลักษณ์ที่สำคัญของอำเภอสะบ้าย้อย จึงได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐหลายหน่วยงาน

๒.๕ การเข้าถึงตลาดออนไลน์ : ช่องทางการตลาดออนไลน์ช่วยให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้โดยตรงมากขึ้น

๒.๖ ความต้องการของตลาด : ส้มแขกเป็นที่ต้องการในตลาดทั้งในด้านอาหาร (เครื่องปรุงรส ส่วนผสมในแกง) และสรรพคุณทางยา (เช่น ช่วยควบคุมน้ำหนัก ต้านอนุมูลอิสระ).

๒.๗ ความหลากหลายในการใช้ประโยชน์ : สามารถนำไปใช้ได้หลากหลายรูปแบบ ทั้งผลสด, ผลแห้ง (ส้มแขกแผ่น) และสารสกัด

๒.๘ มีงานวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง : มีการศึกษาเกี่ยวกับสรรพคุณและวิธีการปลูกที่พัฒนาขึ้น ซึ่งนำไปสู่การเพิ่มผลผลิตและพัฒนาคุณภาพ

๓. ปัญหาและอุปสรรคของพื้นที่

๓.๑ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ : ภัยแล้ง น้ำท่วม และอุณหภูมิที่เปลี่ยนแปลงอาจส่งผลกระทบต่อผลผลิต

๓.๒ การเข้ามาของสินค้าทดแทน : อาจมีผลิตภัณฑ์อื่นที่มีสรรพคุณคล้ายคลึงหรือสามารถใช้ทดแทนส้มแขกได้

บทที่ ๓
แผนพัฒนารายสินค้า BCG

๑. BCG Value Chain

BCG Value Chain	ต้นทาง (เกษตรกร)	กลางทาง (สถาบันเกษตรกร,ผู้ประกอบการ)	ปลายทาง (อุตสาหกรรม)
Bio การสร้างมูลค่า (Value Creation)	๑. การจัดการปุ๋ยและดินปลูกส้มแขก ที่จำเพาะเจาะจงกับพื้นที่ ๒. การจัดการสวนส้มแขกอย่างมี ประสิทธิภาพได้มาตรฐาน ๓. สนับสนุนการนำองค์ความรู้จากการ วิจัยเทคโนโลยีการปลูกส้มแขก เพื่อได้สารสกัดที่ทางการแพทย์ ต้องการ	๑. รวมกลุ่มผลิต/จำหน่ายผลสด หรือผลิตภัณฑ์ขั้นต้นให้มี มาตรฐาน ตามความต้องการ ของตลาด ๒. ส่งเสริม สนับสนุนโรงงาน แปรรูปส้มแขกที่ได้มาตรฐาน ๓. ส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ใหม่ที่หนุนนำให้ส้มแขก มีสรรพคุณทางการแพทย์ เพิ่มสูงขึ้น ๔. ส่งเสริมการแปรรูปส้มแขก ในรูปแบบอาหารคาว หวาน ที่พร้อมรับประทาน เช่น เจลลี่ เป็นต้น	๑. ส่งเสริมและสนับสนุนสถาบัน เกษตรกร ขยายการลงทุน ในอุตสาหกรรมชั้นกลางน้ำ และเชื่อมโยงการผลิต และการค้ากับผู้ซื้อโดยตรง ๒. เสริมสร้างความเข้มแข็ง ด้านเทคโนโลยีการผลิต ผลิตภัณฑ์ส้มแขกเดิม และผลิตภัณฑ์ใหม่ใน อุตสาหกรรมต่างๆ โดย การนำองค์ความรู้จากการวิจัย และพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต ผลิตภัณฑ์ส้มแขก เพื่อเพิ่ม ความสามารถในการแข่งขัน/ ครองส่วนแบ่งการตลาด ทั้งใน ประเทศต่างประเทศ
Circular (Zero Waste)	๑. การนำเศษเหลือใช้จากการแปรรูป ผลผลิตขั้นต้นมาผลิตเป็นปุ๋ยหมัก ๒. ไม้พินจากต้น-กิ่ง-ก้าน (เชื้อเพลิง)	๑. ส่งเสริมการนำต้นกิ่ง ก้าน เป็น เชื้อเพลิงสำหรับโรงไฟฟ้าชีวมวล ๒. การวิจัยสารสกัดจากเปลือก กิ่ง และส่วนต่างๆ ของส้มแขก เพื่อทำเป็นน้ำมันหอมระเหย หรืออื่นๆ	-
Green (สมดุลและยั่งยืน)	๑. การใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อกระตุ้น เสริมภูมิคุ้มกันให้ดอก ผล สามารถ ต้านทานการเข้าทำลายของโรค และแมลงได้ ๒. รูปแบบการปลูกเป็นสวนสมรม เกื้อกูลกันระหว่างพืชและปศุสัตว์ จากการเลี้ยงสัตว์ (เพิ่มรายได้) ๓. ส่งเสริมให้เกษตรกรได้รับ มาตรฐานเกษตรอินทรีย์	๑. เชื่อมโยงการท่องเที่ยวสวนส้ม แขกสมรม โดยชุมชน และ Route กับการท่องเที่ยวที่สำคัญ ของจังหวัดสงขลา และการประชาสัมพันธ์ ๒. ส่งเสริมงานวิจัยพัฒนาและ นวัตกรรมในด้านกระบวนการ ผลิต เทคโนโลยีประหยัด แรงงาน การผลิตอัตโนมัติ พัฒนาสินค้าที่มีคุณภาพ มาตรฐาน การผลิตที่เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อม และการใช้ ประโยชน์ที่หลากหลาย และผลิตภัณฑ์ใหม่	๑. ส่งเสริมการบริโภคภายในประเทศ

๒. แผนงานโครงการรายสินค้า BCG Model

BCG	ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
Bio เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy)	-	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการแปรรูปผลผลิต ทางการเกษตรขององค์กรเกษตรกร กิจกรรม เพิ่มประสิทธิภาพการแปรรูปส้มแขก อำเภอสะบ้าย้อย งบประมาณ ๒๓๔,๒๑๗ บาท แหล่งงบประมาณ งบพัฒนาจังหวัดสงขลา	-
Circular เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)	-	-	-
Green เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy)	-	-	-